

S O K F É L E .

4. Szám. Béts. Januárius 14-dikén. 1834

Emlékeztető Jegyzetek.

J a n u á r i u s .

11 Jan. — 1730. Iwanowna Anna Orosz Tzárné lesz. — 1813. A' frantzia Senat 300,000 ujantz katonát ad Napoleonnak. — 1814. Austria elisméri Muratot Nápoly királyának 's biztosítja birodalmát.

12 Jan. — 1519 † Első Miksa Német Ország legnagyobb tsászáriának egyike. Ő vete véget az önkénynek, ő hozta jobb rendbe a' katonaságot, ő hozta bé Németországban a' postákat 's a' t. — 1806. A' Frantziák kitakarodnak Bétsből. — 1810. Napoleon elvál első hitvesétől.

13 Jan. — 1330 † Szép Fridrik tsászár. — 1631. Gustav Adolf szövetséget köt Frantziaországgal 's a' német Protestansokkal Austria ellen. — 1814. A' Poroszok megveszik Wittenbergát rohanással.

14 Jan. — 1788. Belgrád elfoglalása pompásan ünnepeltetik Bétsben. — 1797. Alvintzy megütközik Napoleonnal Rivolinál. — 1808. Nagy áradás Belgiumban. — 1823. A' Müncheni színház elég.

A' Régiek' Alphabetumja.

A.

Agesilaus] Lacedaemoniak ama nagy Királya, midőn ditsérnének előtte egy szónakot, ki a' legtsekélyebb dolgokat is szavakkal igen tudná nagyítani: „én, ugymond, nem gondolom, hogy jó varga legyen, a' ki kis lábra nagy sarukat var.“ Midőn kérdeznék tőle: milly meszsze terjednek biradalmának határi? — lántsáját ragadván: „a' meddig ez elérhet,“ volt rá a' felelet.

Antalcidast egyszer kérdezék: mikép lehetne az embereknek leginkább tetszeni? „ha ugymond mindég arról szóllasz, a' mi nekik legkellemetesb, 's azt tselekszed, a' mi nekik leghasznosb.“

Artaxerxest úgy etsetelik a' Régiek, mint egyet a' legszelidebb Királyok közül; a' katonáit töbnyire arra kárhoztatta, hogy ruhájok levonattatván, helyet-tek az ostoroztassék! há halállal büntetni kellett, azt szokta volt mondani: „a' királynak inkább adni kell, mint elvenni.

Aristipus ki ama bölts *Socrates* tanítvánja volt, bátor azon erényel nem ditsekodhetik, a' mellyet *Tanító*ájában tsudálunk. Közte 's *Diogenes Cynicus* között szüntelen vetekedés vala, emez *Aristipust* Király ebé- nek nevezte mert *Dionysius*t a' *Siciliai Zsarnokot* ked- vellé. A' tudni kívánó *Dionysius*nak, „mivel különböz- nek a' Böltsék a' pórnéptől? így felele: „azzal hogy ha valamennyi törvény el lenne törülve, ők nem maskép élnének mint most. A' község fenytő tör- vény által tiltatik a' rosztól, a' Böltsnek a' józan ész törvényt szab; a' jót nem azért tselekszik mivel a' tör- vény parantsolja, de mivel tudják hogy a' jó már ma- gában is jó, a' rossz magában rut. — Midőn kérdeznék: miért látogatják meg a' Böltsék a' gazdagokat, 's nem viszont? „azért, felel ő, mert a' Böltsék tudják mire van szükségek, de nem viszont a' dúsak;“ ha tuda- kozták, mivel különböznek a' tudósok a' tudatlanok- tól? „a' mivel a' szelid lovak, a' szilajoktól, ezek sem- mire amazok mindenre alkalmasak.“ — *Corintus*ba hajózáván, nagy szélvész támadt, úgy hogy majd nem hajó törést szenvedtek. *Aristipus* erre elhalaványodott; ezt látván egy hajós legény: „miért, ugymond gu- nyolva, ti Böltsék, a' kik másokat tanítottok a' halált megvetni, veszedelem idején magatok rettegték? „mert te 's én nem egy forma lelket kívánunk a' veszedelem- től megmenteni? — volt a' felelet.

Aristust midőn kérdeznék, hogy mi kötelessége lenne egy jó Királynak? „'s egy a' jelenlévők közül

felelné: barátokkal jót, ellenkezőkkel rosszat tenni; „de mennyivel felségesb lenne ugymond, ha az ellenkezőket barátokká változtatná, hogy azután ezekkel is jót tegyen!”

B.

Bias Lacedaemoniak Vezére, midőn látná, hogy az Athena béliektől kerítve lennének, 's kérdenék tőle: mit kellene illy veszedelem, 's szégyen elhárítása végett tselekedni? „mit egyebet, mint hogy én hartzolva elessek, hogy ti meg szabaduljatok!”

Brasidas az Athenabeliek ellen szerentsétlenül hartzolván, ditsőségesen elesett, midőn ezt Anyának Archileonidnek hirül vinnék, legkissebb megháborodás nélkül azt kérdi: valljon ditsőségesen esett e' el? 's mikor azt felelték, hogy párja a' Lacedaemoniak között nem lenne! „mit? ugymond a' fija fosztott, nem tudjátok, hogy társai mind, Lacedaemoniak!” mit tsudálunk ezen Aszonyban inkább: nagy lelküséget e', ki fija ditsőséges halálán örült, vagy azon szerénységet, mellyel fiját a' többi bajnokok felett ragyogni nem kívánta.

C.

Cato (öregebbik) gyakran szokta volt mondani: „gyülölöm a' katonát, ki a' háborúban lábát mozgatja; a' parantsolót, a' ki magának nem tud parantsolni; inkább kívánom hogy az utókor kérdezze: miért nem emeltek Catonak emlék szobort? mint sem: mi okból emeltek? az esztelenek többet használnak az okosoknak, mint az okosak az eszteleneknek, mert az okosak látván ezek esztelenségeit, iparkodnak kikerülni; az esztelenek, nem tudván mi jót tesznek az okosak, azt nem is követhetik. Három dolog van a' világon, a' mit ha megtslekédtem, mindég meg bántam: ha ugy-

mond, Aszonynak valami titkot fedeztem fel, ha valahová hajon mentem, a' hová szárazon is elmehettem, 's ha valamely nap restségem miatt minden haszon nélkül tünt el!"

Chabrias Athenai Vezér azt szokta mondani: „az egész had szerentse egy okos Hadvezértől függ; egy szarvas tsorda oroszlánytól vezéreltetve rettenetesb, egy tsorda oroszlánynál, ha szarvas a' Vezérek.

Charillust kérdezték: mellyik társaság legböldögabb? „a' hol a' Polgárok az erényért vetekednek egymással.“

Chila egy a' görög országi 7 Böltsek közzül, többek közt így tanított: „másokat nem kell szidalmaznunk, ne talán ha kimondjuk a' mi tetszik, hallani kéntele nitessünk a' mi nem tetszik; vigyázzunk, ne hogy nyelvünk uralkodjék a' lelken, mert az egyszer kiröppentett szó többé vissza nem tér; a' kárt a' rut nyereségnek mindég elibe kell tenni, mert az egyszer, ez pedig örökké gyötör; nem kell próbálgatni a' mi lehetetlen, a' jótéteményt el kell felejtetni, a' vett jóról emlékezni; zabolázni az indulatokat, mert ezt nehezebb meggyőzni, mint a' fegyveres ellenséget; hol nagyobb a' veszedelem, nagyobbnak kell lenni a' vigyázásnak is.“

Cicero midőn *Lentulust* a' sógorát egy hoszszu karddal felövezve látná, ki testére igen zömök ember volt, nevetve felszólal: ki kötötte a' sógoromat a' kardhoz? — tudtára akarván adni, hogy: kis ember nagy bottal ne járjon, de mindenben proportiot tartson.

(Folytatása következik.)

Az erősnél hatalmasabb.

U— királlya eltökéllé egykor magában, hogy King tartományait fegyverrel hódítja meg; 's ezen szándékát kinyilatkoztatván, egyszersmind jelentette, hogy a' ki ezt neki ellenezni merészelné, éltevel adázik vakmerőségéért. — Tsao - y - Tse, ki jól látta, melly veszedelmes dologhoz fogott a' király, azon gondolkodott, mi módon adhatná ezt neki tudtára. Erre nézve jó korán ivével a' kertbe ment; a' reggeli harmat áltedvesíté ruháját, 's midőn a' szokott órában foglalatosságai miatt másokkal együtt a' királyhoz ment, észrevette ezt a' király 's kérdé tőle: hol lett olly nedves? — „Fejedelem! felele ez, én éppen a' kertből jövök, hol valami különöset láttam. Egy sáska a' fán ült, 's gyönyörködven a' harmatban vigan, dalolgata. Háta megett egy sáskaevő ült, mellyet az nem látott; ha látta volna, bizonyosan nem énekelt volna olly nyugodtan. Én láttam a' sáskaevőt; halkal mászott hozzája, leskelődött, 's már bizonyosnak vélte prédáját. De nem látta a' felette lebegő sárga madarat, melly reája intselkedett: én láttam a' madarat. Már kinyujtotta nyakát, hogy elnyelje a' saskaevőt, 's nem látott engem' a' fa alatt midőn nyilamat éppen reája löni akartam. — Látván mindezeket, gondoltam magamban: szegény állatok! mindnyájatokat prédátok foglalatokodtat, 's azt már már mint bizonyosat tekintitek; de a' felettetek lebegő veszélyt nem látjátok. Látnátok tsak azt, bizonyosan ott hagynátok prédátokat, tsak hogy magatok menekedhessetek meg.“ — „Értem, mit akarsz mondani, szólla a' király: Hagyjunk békét King országnak, magunkal is elég bajunk van.“

---

mond, Aszonymak valami titkot fedeztem fel, ha valahová hajon mentem, a' hová szárazon is elmehettem, 's ha valamelly nap restségem miatt minden haszon nélkül tünt el!"

Chabrias Athenai Vezér azt szokta mondani: „az egész had szerentse egy okos Hadvezértől függ; egy szarvas tsorda oroszlánytól vezéreltetve rettenetesb, egy tsorda oroszlánynál, ha szarvas a' Vezérek.

Charillust kérdezték: mellyik társaság legboldogabb? „a' hol a' Polgárok az erényért vetekednek egymással.“

Chila egy a' görög országi 7 Böltsek közzül, többek közt így tanított: „másokat nem kell szidalmaznunk, ne talán ha kimondjuk a' mi tetszik, hallani kéntelenitessünk a' mi nem tetszik; vigyázzunk, ne hogy nyelvünk uralkodjék a' lelken, mert az egyszer kiröppentett szó többé vissza nem tér; a' kárt a' rut nyereségnek mindég elibe kell tenni, mert az egyszer, ez pedig örökké gyötör; nem kell próbálgatni a' mi lehetetlen, a' jótéteményt el kell felejtteni, a' vett jóról emlékezni; zabolázni az indulatokat, mert ezt nehezebb meggyözni, mint a' fegyveres ellenséget; hol nagyobb a' veszedelem, nagyobbbnak kell lenni a' vigyázásnak is.“

Cicero midőn *Lentulust* a' sógorát egy hoszszu karddal felövezve látná, ki testére igen zömök ember volt, nevetve felszólal: ki kötötte a' sógoromat a' kardhoz? — tudtára akarván adni, hogy: kis ember nagy bottal ne járjon, de mindenben proportiot tartson.

(Folytatása következik.)

Az erősnél hatalmasabb.

U— királlya eltökéllé egykor magában, hogy King tartományait fegyverrel hódítja meg; 's ezen szándékát kinyilatkoztatván, egyszersmind jelentette, hogy a' ki ezt neki ellenezni merészelné, éltevel adázik vakmerőségéért. — Tsao-y-Tse, ki jól látta, melly veszedelmes dologhoz fogott a' király, azon gondolkodott, mi módon adhatná ezt neki tudtára. Erre nézve jó korán ivével a' kertbe ment; a' reggeli harmat áltedvesíté ruháját, 's midön a' szokott órában foglalatosságai miatt másokkal együtt a' királyhoz ment, észrevette ezt a' király 's kérdé tőle: hol lett olly nedves? — „Fejedelem! felele ez, én éppen a' kertből jövök, hol valami különöset láttam. Egy sáska a' fán ült, 's gyönyörködven a' harmatban vigan dalolgata. Háta megett egy sáskaevő ült, mellyet az nem látott; ha látta volna, bizonyosan nem énekelt volna olly nyugodtan. Én láttam a' sáskaevőt; halkal mászott hozzája, leskelődött, 's már bizonyosnak vélte prédáját. De nem látta a' felette lebegő sárga madarat, melly reája intselkedett: én láttam a' madarat. Már kinyújtotta nyakát, hogy elnyelje a' saskaevőt, 's nem látott engem' a' fa alatt midön nyilamat éppen reája löni akartam. — Látván mindezeket, gondoltam magamban: szegény állatok! mindnyájatokat prédátok foglalatokodtat, 's azt már már mint bizonyosat tekintitek; de a' felettetek lebegő veszélyt nem látjátok. Látnátok tsak azt, bizonyosan ott hagynátok prédátokat, tsak hogy magatok menekedhessetek meg.“ — „Értem, mit akarsz mondani, szólla a' király: Hagyjunk békét King országnak, magunkal is elég bajunk van.“

A' hadi vezér' asztala.

Midőn Tsu és Tsin egymás ellen hadakoznának, Tsu' táborában megszűkült az eledel. Tse-fa, a' hadivezér errenézve a' királyhoz egy postát küldött, a' melly által egyszersmind annyát is köszönteté. Hogy folynak a' hadisereg' dolgai, kérdé ez, mihelyt a' posta belépett? „Roszszúl, felele ez, szükségét szenved az élelemben; a' borsokat is eleibek olvasták a' katonáknak.“ 'S hát vezértek, kérdé továbbá, miképp' el? „Az is szüken, estvéli 's reggeli eledele tsak füvekből, egy kevés romlott husból 's fekete riskásából áll.“ — A' posta elment, 's midőn Tse fa, nem sokára mint győztös tért vissza; annya' házat zárva találta. — Tsefa megütközvén illy fogadtatásán, megkérte némelly barátjait, hogy tudakozódnának annya ezen különös magaviseletének oka felől. — „Fiam, így szállítá ez meg ötöt, nem tudod-e mit tett Yue Király midőn Qu ellen hadat viselt? Midőn utjában bort kapott ajándékban, felosztotta azt katonái között; máskor pedig egy zsák száraz riskását és hust, a' mit hasoulóképen ajándékban nyert. Sem a' borból sem pedig a' riskásából és husból nem tartott meg magának legkevesebbet is. Te pedig fiam! mindennap' reggel és estve vendégeskedtél, a' midőn katonáid mindennap egynehány borsót kaptak? Bár milly győződelmes volt is Tse-fa, én előttem ő nem tökéletes hadivezér.“ — Tsefa szégyenlette magát; megösmerte hibáját, 's meg nyílt neki annyának ajtaja.

P. J.

A' sors Játéka.

Az I-ső Károly alatti nyugtalanságok üdejében egy paraszt leány jöve Londonba szolgálatot keresni, a'

mi azonban el nem sült. Azon nők körébe, lépe tehát, kik a' serházakból italt szoktak szét hordozni. A' leány tetszős alakkal birt, 's a' serfőzöt maga iránt figyelemre gerjeszté. Előbb mint szolgálót magához vevé, 's minthogy viseletében épen olly kedvességet, mint elmét fejte ki, kevés üdö mulva felesége leve. Több évek után meglátalozván fiatal tsinos nőjét bő körülmények közt hagyá. Ez elhagyá a' serfőzést, és Hyde urnak, egy törvény tudósnak, ajánltaték, a' ki t. i. meghalálozott férje dolgait leg tzélirányosabban elvégzendéné. Hyde, ki később mint Gróf Clarendon nevezetes leve, azt találá, hogy a' nő szép és nyomos javakkal bir 's hölgyül vevé őt. Ezen viszonyoknak gyümöltse vala egy Leány, ki később II-dik Jánosnak néje, 's Anglia két Királynőinek Mária és Annának anyja leve.

Hoványi Ferentz.

P. n. P.

A p r ó s á g o k.

A' Batkatárból.

„Beszélni, fenszóval olvasni és énekelni“ mond *Henderson* az egészség megtartásáról, „igen hasznos testi mozgás (commotio), 's egyik oka annak, legalább úgy tartatik, hogy a' papok, nyilvános szónokok, professorok és tanítók, többnyire hosszú életűek.“ Dr. Andreis szeszélyes észrevetele az, hogy az aszszonyoknak nem szükséges annyira a' járkálás 's mozgás mint a' férfiaknak, mert többnyire többet beszélnek ezekenél. Azért tudtok nélkül hosszabítják életüket az ülve dolgozó mesteremberek, ha dolgaik mellett énekelnek.

Gyógyszer a' fagyott tagoknak.

Végy gyepű bodza virágot (Flieder), Vas Várme-gyében Szelentze, máshol orgona virág (Syringa vul-

garis), 's őszszeaprított beléndet (Bilsenkraut, Hyosciamus niger), mindenikből 2 vagy 4 latot, főzd meg óranegyedig téjben kásával. Midőn hasznát akarod venni ezt a' pépet melegítsd meg, 's tartsd bele mindennap reggel 's estve az elfagyott tagokat míg meg nem gyógyúlnak.

Lord Sidney mikor Spencer munkáit leg előbb kezdé olvasni, parantsola komornyikjának: vigyen nevében ezen derék költőnek 50 gvinét (mintegy 500 f. C. P.) tovább folytatván olvasását, várj úgy mond: vigyél 100 gvinét, tovább olvassa: meg állj vigyél 200-zat; de már szaladj is, különben még többet kell küldenem.

Cserey.

Tekintetes KOVÁTS János Urhoz

az Eperiesi közönséges Könyvtár alapítójához, 's a' t.
 Tsillaga éltednek Nagy Férjfiú alkonyodik bár;
 Mégis hő sugarát érezi drága Hazánk.
 Óh de nemesbb tsillag késéri egünkre az elsőt,
 Érdem tsillaga ez, 's fénylik örökre ditsön.

R e j t e t t s z ó.

Négy betüből áll az egész,
 Az első megékelve,
 'S szomszédjával egyesülve
 Némelly barmod' lakhelye.
 Az egész egy Nemzet; — 's vissza
 Sok repülő állatnak
 Szabadsága' megfosztója
 Ha alája jutattnak.

Az I-ső számbeli Talány megfejtése: Feleség.
 Megfejtés a' 3. számban: Eger, ér, Eger.